

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi El Kitabı

Editör: Halit Karatay

Editör: Prof. Dr. Halit Karatay

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİ EL KİTABI

ISBN 978-625-7052-11-5

DOI 10.14527/9786257052115

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2020, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye’de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindeks.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000’in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşabilmektedir.

I. Baskı: Mart 2020, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Baskı: Salmat Basım Yayıncılık Ambalaj Sanayi Tic. Ltd. Şti.
Büyük Sanayi 1. Cadde 95/1 İskitler/ANKARA
Tel: (0312) 341 10 20
Faks: (0312) 341 30 50

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No:26062

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Bu eser, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yıllarını veren yüksek lisans danışmanım Sayın **Dr. Erol BARIN**'a ve Türkçenin tarihi, kültürü ve lehçeleri alanlarında vecd ile çalışan doktora hocam **Prof. Dr. Metin ERGUN**'a ithaf edilmiştir...

SUNUŞ

Türkler, İslamiyet'i kabul ettikten sonra bin yıldan fazla bir süre içinde Asya, Afrika ve Avrupa'da İslam coğrafyasının önderliğini yapmış, buralarda yaşayan diğer milletlerle iyi ilişkiler kurarak kendilerine özgü bir kültür ve medeniyeti de inşa etmeyi başarmıştır. Bugün bu sayede Türkçe, dünyanın üç büyük kıtasına yayılmış ve dünya dilleri arasında yaklaşık 220 milyonun üzerinde konuşanı ile Çince, İngilizce, İspanyolca ve *Hintçe*'den sonra beşinci büyük dil olmuştur. Türkçe zamanla bu coğrafyadaki medeniyetlerin ortak bilim ve sanat dili haline gelmiştir. Bilimsel çalışmalarla ilgili eserlerin çevirisi, edebiyat ve sanat gibi alanlardaki etkileşim nedeniyle Türkçe'nin içinde doğu dillerinden Arapça ve Farsçadan; batı dillerinden de İngilizce ve Fransızcadan Türkçeleşmiş bir hayli sözcük de yer almıştır. Bu yönüyle Türkçe, farklı kültürleri içinde birleştirmiş zengin bir dünya dilidir.

Afrika'dan Avrupa'ya kadar geniş bir alanda Türklerle birlikte kardeşçe yaşayıp gönül ve kader birliği yapan diğer milletler için Türkçe, öğrenilen ikinci bir dildir. Bu coğrafyalarda yaşayan insanlar, bugün Türkçeyi ikinci dil olarak daha kolay öğrenmek yerine maalesef yabancı dil olarak öğrenmek zorundadırlar. Bin yıldan fazla birlikte yaşayıp aynı uğurda mücadele ederek yüksek bir medeniyet ve derin bir kültür inşa etmeyi başaran bu milletler, farklı devletlere bölünmek zorunda bırakılmış ve parçalanmış olsalar da bugün aynı yolun ve kaderin ortaklarıdır. Hiç olmadığı kadar ihtiyaç duydukları yeniden terakkiyi, ancak kendi kökleri üzerinde gerçekleştirebileceklerini geç de olsa idrak etmeye başlamışlardır.

Doksanlı yıllardan itibaren Rusya'nın Türk halkları ile Türkiye arasında ördüğü demir perdenin kalkmasıyla Balkanlardan Çin'e kadarki gönül coğrafyamızda dilde, işte ve fikirde birlik arzusu bütün engellemelere rağmen yeniden uyanmıştır. Afrika'dan Avrupa'ya kadar olan bu coğrafyada İslam medeniyetine mensup insanlar, geçmişte birlikte inşa ettikleri medeniyeti, kültürü tekrar ayağa kaldırmak ve yükselmek için geçmişte olduğu gibi bugün de birlikte çalışarak yükselmek zorundadırlar. Bilim, fen, sanat ve teknolojinin her alanında yetkin olmak ve ihtiyaçlarını kendileri karşılayabilmek için de Türkiye'yi bir umut, sorunlarının çözümü ve çıkış kapısı olarak görmekteyiz.

Bilim, tıp, eğitim ve teknoloji gibi alanlarda gelişme yollarını bulmak ve nitelikli bir üniversite eğitimini Türkiye'de almak için Türkçe öğrenme ihtiyacı ve isteği bu coğrafyanın insanları için her geçen gün artmaktadır. Türkiye'nin son yıllarda tıp, bilim ve teknolojinin çeşitli alanlarında kendinden söz ettirmeye başlaması, Türkiye'deki üniversitelerin nitelikli ve makul ücretle eğitim sunması gibi etmenler, insanların Türkiye'ye olan ilgilerini ve burada yükseköğrenim alma isteklerini artırmıştır.

1970'li yıllarda bütün dünyadaki üniversitelerde 32 milyon öğrenci vardı, 2000 yılında bu sayı yaklaşık 100 milyona çıktı. Bu sayının 2020'de 250 milyonun üzerine çıkması bekleniyor. Dünyada öğrenci sayısı artarken geleneksel üniversite ve öğrenci tanımı da değişmiştir. Üniversiteler artık yerel veya ulusal değil küresel, öğrenciler de ulusal değil uluslararası bir kimlik kazanmıştır. 2017 itibarıyla dünya genelinde kendi ülkesi dışında üniversite okuyan 5 milyonun üzerinde uluslararası öğrenci bulunmaktadır. Türk üniversitelerinde 2019 yılı itibarıyla öğrenim gören 7 milyon 500 binin üzerinde üniversite öğrencisinin sadece 150 bini uluslararası öğrencidir. Türkiye'de öğrenim görmek amacıyla 2019'da 52 bin yeni uluslararası öğrenci çeşitli üniversitelere kayıt yaptırmıştır. Uluslararası öğrencilerin sayısının önümüzdeki dönemde her yıl katlanarak artacağı düşünülmektedir. Ülkemize gelen bu öğrencilerin Türkiye'de eğitimlerini başarı ile tamamlayabilmeleri için nitelikli ve amaca uygun Türkçe öğrenmelerini sağlayacak öğretim programı, ders kitapları, öğrenme araçları ve ortamlarına ihtiyaç vardır.

TÖMER'lerde çalışan geniş bir uzman kadrosuyla hazırlanan bu kitabın, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine çerçeve oluşturacağı düşünülmektedir. Eserde bu alanda çalışan öğretmenlere, lisans, lisansüstü öğrencilerine ve akademisyenlere *dil becerilerinin eğitimi, temel söz varlığının planlanması ve öğretimi yaklaşımları, dilbilgisi konularının öğretimi ve planlanması, ders araçlarının geliştirilmesi, yazma ve konuşma sorunlarının sağaltımı, WEB 2.0 araçlarının Türkçe eğitiminde kullanılması* gibi Türkçenin ikinci veya yabancı dil olarak eğitimi ile ilgili konularda kuramsal bilgi ile birlikte uygulama örnekleri sunulmuştur. Eserin her bölümünü, bu alanlarda öğretmen olarak uzun yıllar çalışan ve aynı zamanda lisansüstü çalışmaları bulunan uzmanlar yazmıştır. Eserde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için alanyazında uzun yıllar boyunca ortaya konan *kuramsal yaklaşım ve bilgilerin, sınıf içi uygulamalarla nasıl birleştiği* örneklerle sunulmuştur.

Kitabın hazırlanmasında emeği geçen aziz meslektaşlarıma, Türkçe eğitimimin, uzmanlık alanı olmasına öncülük eden Hocalarımıza teşekkür ederim...

Editör

Prof. Dr. Halit KARATAY

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editör: Prof. Dr. Halit Karatay

- 1. BÖLÜM:** Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Tarihi
Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL, Başkent Üniversitesi
- 2. BÖLÜM:** Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi
Doç. Dr. Mehmet KURUDAYIOĞLU - Hacettepe Üniversitesi
- 3. BÖLÜM:** Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Motivasyon,
Öz Yeterlik, Kaygı ve Tutum
Dr. Öğr. Üyesi Kübra ŞENGÜL - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
- 4. BÖLÜM:** Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürel
Unsurların Önemi
Doç. Dr. Mahir KALFA - Hacettepe Üniversitesi
- 5. BÖLÜM:** Dil Öğretim Kuramları ve Türkçenin Yabancı Dil Olarak
Öğretiminde Kullanılacak Yöntem ve Teknikler
Dr. Öğr. Üyesi Gökçen GÖÇEN - Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Prof. Dr. Alpaslan OKUR - Sakarya Üniversitesi
- 6. BÖLÜM:** Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Dilbilgisi Öğretimi
Doç. Dr. Nihal Çalışkan - Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
- 7. BÖLÜM:** Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Düzeylere Göre
Dilbilgisi Konuları ve Öğretim Etkinlikleri
Arş. Gör. Seda KAYA - Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
- 8. BÖLÜM:** Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde
Söz Varlığı ve Geliştirilmesi
Prof. Dr. Halit KARATAY - Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

- 9. BÖLÜM:** Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Dinleme Eğitimi
Dr. Öğr. Üyesi Kadir Vefa TEZEL - Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
- 10. BÖLÜM:** Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Konuşma Eğitimi
Öğr. Gör. Dr. Nurettin KARTALLIOĞLU - Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
- 11. BÖLÜM:** Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Sesletim Eğitimi
Öğr. Gör. Gökçen TEKİN - Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
- 12. BÖLÜM:** Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Okuma Eğitimi
Doç. Dr. Bekir İNCE - İstanbul Medeniyet Üniversitesi
- 13. BÖLÜM:** Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yazma Eğitimi
Prof. Dr. Halit KARATAY - Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
- 14. BÖLÜM:** Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yazım Öğretimi
Arş. Gör. Ozan İPEK - Bursa Uludağ Üniversitesi
- 15. BÖLÜM:** Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Ölçme ve Değerleme
Dr. Öğr. Üyesi Emrah BOYLU - İstanbul Aydın Üniversitesi
- 16. BÖLÜM:** Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi İçin Etkinlik Geliştirme
Dr. Öğr. Üyesi Arif ÇERÇİ - Gaziantep Üniversitesi
- 17. BÖLÜM:** Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Teknoloji Kullanımı
Dr. Mazhar BAL - Akdeniz Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

Sunuş.....iv

1. BÖLÜM

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİ TARİHİ

Türk Dilinin Tarihi Seyir İçinde Günümüze Göre Coğrafi Dağılımı	1
Tarihi Süreçte Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Üzerine Çalışmalar	3
1. Uygurlar Dönemi	4
1.1. Alfabe ve Yazı Dili Dönemi	4
1.2. Dini Eserler Dönemi	5
1.3. Tercüme Dönemi	5
1.4. Yabancılarla Türkçe Öğretimi Dönemi	5
1.5. Uygurlarda ilk kitap basımı	6
2. Karahanlılar Dönemi	6
2.1. Divan-ü Lügat-it Türk	6
3. Harezmi Sahası	7
3.1. Hilyet'ül Lisân ve Heybetü'l-Lisân	8
4. Kıpçak Sahası	8
4.1. Codex Cumanicus	8
4.2. Kitâbü'l-İdrak li - Lisâni'l-Etrak	9
4.3. Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türki ve Acemî ve Mongolî	10
4.4. Kitâbü'l-Bülgatü'l-Müşâk fi Lûgati't-Türk ve'l - Kıpçak	10
4.5. Et-Tuhfetü'z Zekiye fi'l-Lûgati't-Türkiye	10
4.6. El-Kavâninü'l-Küllîye li-Zati'l-Lûgati't-Türkiye	10
4.7. Ed-Dürretü'l-Mudiyye fi'l-Lûgati't-Türkiye	11
5. Çağatay Sahası	11
5.1. Muhakemetü'l-Lugateyn	11
5.2. Kitâb-ı Zebân-ı Türki	12
5.3. Senglâh Lugati	12
5.4. El-Tamga-yı Nâsirî	12
5.5. Fethali Kaçar Lugati	12
5.6. Lugat-i Çağatay ve Türki-i Osmanî	12
6. Anadolu Sahası (Batı Türkçesi)	13
6.1. Eski Oğuz (Anadolu) Türkçesi	13
6.2. Osmanlı Türkçesi	13
Dünya Ülkelerinde Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Üzerine Yazılan Eserler Ve Türkologların Türkçeye Hizmetleri	14
Kaynaklar	46

2. BÖLÜM

DİLLER İÇİN AVRUPA ORTAK ÖNERİLER ÇERÇEVESİ

Giriş.....	47
1. Avrupa Konseyinin Dil Politikası Çalışmaları.....	48
2. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nin İçeriği ve Amacı	50
3. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nin Yaklaşımı: Eylem Odaklı Yaklaşım	52
4. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nin Anahtar Kavramları	53
5. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nde Dil Düzeyleri	56
6. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nde Temel Dil Becerileri.....	58
7. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nde Dil Kullanım Alanları.....	66
8. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesinde Ölçme ve Değerlendirme.....	67
9. Avrupa Dil Gelişim Dosyası	72
Sonuç.....	77
Kaynaklar.....	78

3. BÖLÜM

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE MOTİVASYON, ÖZ YETERLİK, KAYGI VE TUTUM

Giriş.....	81
1. Bölümün Amacı ve Alan için Önemi	82
2. Motivasyon.....	82
2.1. Sosyal Eğitimsel Model	83
2.2. İçsel-Dışsal Motivasyon	86
2.3. Beklenti-Değer Teorisi	86
2.4. Sosyal Bağlam Modeli	87
2.5. İletişim Kurmada İsteklilik Modeli.....	87
2.6. İkinci Dilde Motivasyon Süreci Modeli	90
3. Öz Yeterlik.....	92
4. Kaygı	94
4.1. Yabancı Dil Kaygısını Ölçme Araçları.....	96
5. Tutum.....	97
6. Örnek Uygulamalar ve Etkinlikler	101
6.1. Öğrencileri Motive Edici Uygulamalar ve Etkinlikler.....	101
6.2. Öğrencilerin Öz Yeterlik Algılarını Artıran Uygulamalar ve Etkinlikler	102
6.3. Öğrencilerin Kaygı Düzeyini Düşüren Uygulamalar ve Etkinlikler	102
6.4. Öğrencilerin Olumlu Tutum Kazanmalarını Sağlayacak Uygulamalar ve Etkinlikler	103
7. Sonuç, Tartışma ve Öneriler	104
Kaynaklar.....	105

4. BÖLÜM

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE KÜLTÜREL UNSURLARIN ÖNEMİ

Giriş.....	111
Kültür Aktarımında Metin Seçimi	114
Sözlü Kültür Unsurlarının Dil Öğretiminde Kullanımı	116
Sonuç ve Öneriler	120
Kaynaklar.....	121

5. BÖLÜM

DİL ÖĞRETİM KURAMLARI VE TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE KULLANILACAK YÖNTEM VE TEKNİKLER

Giriş.....	123
Yabancı Dil Öğretim Kuramları/Yaklaşımları	124
Geleneksel Yaklaşım (Traditional Approach).....	124
Sözel (Sözlü) Yaklaşım ve Durumsal Dil Öğretimi (Oral-Situational Approach).....	125
Doğal Yaklaşım (Natural Approach)	126
Bilişsel Yaklaşım (Cognitive Approach).....	128
İletişimsel Yaklaşım (Communicative Approach)	129
Sözcüksel Yaklaşım (Lexical Approach).....	131
Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yöntemler ve Yöntemlerle Kullanılan Teknikler	132
Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi (Grammar-Translation Method).....	132
Doğrudan Yöntem (Dolaysız Yöntem/ Düzvarım Yöntemi/ Berlitz Yöntemi) (The Direct Method).....	135
İşitsel-Dilsel Yöntem (Kulak-Dil Alışkanlığı Yöntemi) (Audio-Lingual Method).....	137
Grupla/Danışmanlı Dil Öğretim Yöntemi (Community Language Learning Method)	143
Tüm (Toplu) Fiziksel Tepki Yöntemi (Total Physical Response Method).....	146
Görsel İşitsel Yöntem (Audio-Visual Method).....	149
İletişimsel Dil Öğretim Yöntemi (Communicative Language Teaching Method)	151
Görev Temelli Yöntem (Task-Based Method)	155
Eklektik/Seçmeci Yöntem (Eclectic Method)	158
Bölümün Amacı ve Alan İçin Önemi	160

Örnek Uygulamalar ve Etkinlikler	161
Sonuç, Tartışma ve Öneriler	170
Kaynaklar.....	172

6. BÖLÜM

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE DİLBİLGİSİ ÖĞRETİMİ

Giriş.....	177
Öğretim Yaklaşım ve Yöntemlerinin Dilbilgisi Öğretimi Konusundaki Tutumları	179
Dilbilgisi Öğretiminin Gerekliği Konusundaki Görüşler.....	187
Dilbilgisi Öğretiminin Gerekliği Tezini Güçlendiren Tecrübeler.....	189
Dilbilgisi İzlencesini Oluşturmak.....	191
Nasıl Bir Dilbilgisi Öğretimi?	198
Tümdengelim-Tümevarım Yoluyla Dilbilgisi Öğretimi	198
Metinden Hareketle Dilbilgisi Öğretimi	201
Biçim Odaklı Dilbilgisi Öğretimi.....	202
Dilbilgisi Öğretiminde Zamanlama ve Zaman Kullanımı.....	202
Dilbilgisi Öğretiminde Terminoloji Kullanımı.....	204
Değerlendirme ve Sonuç	209
Ders İşleniş Örnekleri.....	211
Tümdengelim Yoluyla	212
Tümevarım Yoluyla	214
Metne Dayalı Dilbilgisi Öğretimi.....	215
Biçim Odaklı Öğretim	216
Kaynaklar.....	218

7. BÖLÜM

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE DÜZEYLERE GÖRE DİLBİLGİSİ KONULARI VE ÖĞRETİM ETKİNLİKLERİ

Giriş.....	221
Dilbilgisi Öğretim Yaklaşım, Yöntem ve Teknikleri	222
Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Dilbilgisi için Çerçeve Program.....	224
Doğrudan ve Dolaylı Yaklaşımla Dilbilgisi Öğretimine Yönelik Etkinlik Örnekleri	234
Kaynaklar.....	251

8. BÖLÜM**TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE
SÖZ VARLIĞI VE GELİŞTİRİLMESİ**

Giriş.....	253
Sözcük Öğretiminin Kuramsal Temelleri.....	254
Sözcük Öğrenme ve Öğretme Yaklaşımları	256
1. Doğrudan sözcük öğretim yaklaşımı	258
2. Dolaylı sözcük öğretim yaklaşımı.....	259
Sözcük öğrenme ile ilgili diğer yaklaşımlar	260
Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Temel Söz Varlığı	261
Sözcük Öğretme Teknikleri, Araçları ve Ortamları.....	266
Sonuç.....	267
Kaynaklar.....	268

9. BÖLÜM**TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE
DİNLEME EĞİTİMİ**

Giriş.....	271
Dinlemenin Eğitimi	274
Dil Öğretimi	275
Dinleme Nasıl Meydana Gelir? Dinleme Modelleri	276
Dinleme Türleri: Amaca göre Dinleme	278
İnsan Neden Dinler?	278
İnsan dinlediğini anlamak için neler yapar? Dinleme süreçleri.....	280
Dinlemede işleme süreçlerinin rolü.....	284
Hangi işleme sürecini öğretmeliyiz?	285
Dinleme neden zordur?	289
Dinleme eğitiminde hedef ne olmalıdır?.....	291
Dinleme stratejileri öğretimi yararlı bir uygulama mıdır?.....	295
Dinleme dersinin aşamaları nelerdir?	298
Dinleme öncesi	300
Dinleme aşaması.....	301
Dinleme sonrası.....	303
Materyal kullanımı: Gerçek materyal	304
Dinlemede kullanılacak pratik teknikler nelerdir?	305
Kaynaklar.....	310

10. BÖLÜM

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE KONUŞMA EĞİTİMİ

Giriş.....	315
1. İletişim ve Konuşma	316
2. Etkili Bir Konuşma İçin Gerekli Unsurlar.....	319
2.1. Boğumlama (sesletim, telaffuz).....	319
2.2. Sesletme (tonlama)	320
2.3. Vurgu (ton)	320
2.4. Durak.....	321
2.5. Doğruluk ve Akıcılık	322
3. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Konuşma Eğitimi.....	324
3.1. Konuşma Becerisinin Geliştirilmesinde Callan Yöntemi	328
3.2. Konuşma Becerisi Eğitiminde Dikkat Edilecek Hususlar	329
4. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesinde Konuşma Becerisi	332
5. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Konuşma Becerisini Ölçme ve Değerlendirme	336
Sonuç.....	338
Kaynaklar.....	346

11. BÖLÜM

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE SESLETİM EĞİTİMİ

Giriş.....	349
Sesletim Eğitiminin Parçalı ve Parçalarüstü Birimleri	350
Sesletim Edinimi.....	352
Sesletim Eğitiminde Kullanılan Yaklaşımlar.....	354
Sezgisel- Taklitçi Yaklaşım	355
Analitik- Dilbilimsel Yaklaşım	355
Bütüncül Yaklaşım	356
Sesletim Eğitiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler	357
1. Fonetik transkripsiyon tekniği	358
2. En küçük çift tekniği.....	358
3. Görsel güçlendirme.....	359
4. Tekerlemeler	359
5. Sesli okuma	360
6. İşitsel destek.....	360
7. Dokunma desteği	361
8. Sesletim oyunları.....	362

Türkçenin Parçalı Birimlerinin Öğretimi için Etkinlik Örnekleri.....	362
Türkçenin Parçalarüstü Birimlerinin Öğretimi için Etkinlik Önerileri.....	366
Sonuç.....	371
Kaynaklar.....	372

12. BÖLÜM

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE OKUMA EĞİTİMİ

Giriş.....	377
1. Okuma Becerisinin Dil Öğretimindeki Yeri ve Önemi.....	377
1.1. Yabancı Dil Eğitiminde Okuma Becerisi ve Ana Dilin Yabancı Dile Etkisi.....	379
1.2. Hedef Dilde Okuma Becerisine İlişkin Temel İlkeler ve Kazanımlar	380
2. Okuma Amaçları ve Okuma Türleri	381
2.1. Yabancı Dil Öğretiminde Okuma Amaçları.....	381
2.2. Okuma Öğretimi Modelleri.....	383
2.3. Okuma Türleri.....	384
2.3.1. Sesli Okuma.....	384
2.3.2. Sessiz Okuma	385
2.3.3. Yoğun Okuma	385
2.3.4. Yaygın Okuma.....	386
2.3.5. Metin Kaynaklı Okuma ve Zihin Kaynaklı Okuma.....	387
3. Okuma Alt Becerileri ve Okuma Süreçleri	389
3.1. Okuma Alt Becerileri.....	389
3.2. Ana Dil ve İkinci Dil Okuma Süreçlerindeki Benzerlikler ve Farklılıklar ...	391
4. Okuma Stratejileri	393
4.1. Yabancı Dil Öğretiminde Okuma Stratejileri.....	393
4.1.1. Anlama Stratejileri.....	394
4.1.2. Duyuşsal ve Toplumsal Stratejiler	394
4.1.3. Yorumlama Değerlendirme Stratejileri.....	394
4.1.4. Okuma Öncesi Stratejiler	397
4.1.5. Okuma Sırası Stratejiler	398
4.1.6. Okuma Sonrası Stratejiler.....	399
4.1.7. Bütün Okuma Süreçlerine İlişkin Stratejiler	399
5. Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nde Okuma Becerisi ve Diğer Becerilerin Okuma Becerisi ile İlişkisi	401
5.1. Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nde Okuma Becerisi ve Bu Beceri Performanslarına Yönelik Ölçekler.....	401
5.1.1. Genel okuduğunu anlama ölçeği.....	402

5.1.2. Yazışmaları okuma ölçeği	403
5.1.3. Yönlendirme için okuma ölçeği	404
5.1.4. Bilgi ve tartışma için okuma ölçeği	404
5.1.5. Talimatları okuma ölçeği	405
6. Okuma becerisinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi	406
6.1. Okuma Becerisinin Ölçme ve Değerlendirilmesinde Kullanılan Teknikler	407
Kaynaklar.....	408

13. BÖLÜM

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE YAZMA EĞİTİMİ

Giriş	411
Yazma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Yaklaşımlar.....	413
1. Biçimsel Yaklaşım	413
2. İşlevsel Yaklaşım.....	413
3. Yaratıcı Yazma Yaklaşımı	414
4. Kontrollü ve güdümlü yazma	415
5. Süreç Temelli Yazma Yaklaşımı: 4+1 Planlı Yazma ve Değerlendirme Modeli	416
6. İletişimci Yaklaşım	417
7. İşbirlikli Yazma Yaklaşımı.....	418
Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yazma Sorunları	419
1. Metin oluşturma sorunları.....	421
2. Duyuşsal sorunlar	423
3. Türe özgü yazma sorunları	423
4. Dilbilgisi kullanımı ile ilgili sorunlar	424
5. Yazım ve noktalama sorunları.....	426
6. TÖMER'lerde verilen yazma eğitiminin niteliği.....	427
Sonuç ve Tartışma	428
Öneriler	430
Kaynaklar.....	431
Ek 1. AOÖÇ'de yazma becerisi ile ilgili yeterlikler ve dil basamaklarına göre yeterliklerin dağılımı	436
Ek 2. AOÖÇ'de yazma becerisi ile ilgili yeterlikler ve dil basamaklarına göre yapılabilecek etkinlik örnekleri	438
EK 3. Yaratıcı Yazma Değerlendirme Ölçeği	468
EK 4. Yazılı Anlatım Tutum ve Kaygı Ölçeği	470
EK 5. Tartışmacı ve ikna edici yazma kâğıdı	471